

IN GESPREK MET...
musicus en accordeondocent

VINCENT VAN AMSTERDAM

Afgelopen januari ontving Vincent van Amsterdam als eerste accordeonist de Nederlandse Muziekprijs. De prijs geldt als erkenning voor de klassiek accordeon, meent Vincent. "Het is geweldig dat accordeonisten nu ook op deze manier vertegenwoordigd zijn in de klassieke muziek."

Vincent (35) leerde op jonge leeftijd accordeonspelen van zijn vader, musicus en accordeondocent Evert van Amsterdam. In het ouderlijk huis in Haarlem-Noord waren meerdere muziekinstrumenten aanwezig. Vincent en zijn zus konden kiezen tussen een piano, trommels, fluiten en een accordeon. In huis werd veel accordeonmuziek gespeeld en beluisterd. "Voor mij was de accordeon een vanzelfsprekend instrument. Op 6-jarige leeftijd vroeg ik of mijn vader mij het accordeonspelen wilde leren. Dat ging spelenderwijs. Het begon met hem te imiteren en eindigde in serieus muziekonderricht."

De accordeon werd zijn ingang tot muziek. Als 10-jarige deed Vincent al mee aan het Nationaal Accordeon Concours. Zijn ouders lieten hem deelnemen in een hogere leeftijdsklasse, ze keken naar niveau en niet naar leeftijd. "Dat hebben ze slim gedaan. Ik zat als 12-jarige in een

'De expressiviteit
van de accordeon
fascineert mij'

groep met 16-jarigen en werd derde. Ik had helemaal niet door hoe goed ik was. Mijn ouders hebben me niet op het schild gehesen, er was geen enkele druk thuis."

Op zijn zestiende, halverwege de middelbare school, merkte Vincent dat hij zich steeds beter kon uitdrukken via het instrument en kwam tot een keuze. "Als ik naar het conservatorium wilde, moest ik een tandje bijzetten. Ik zag inmiddels genoeg ruimte en mogelijkheden voor mezelf in de muziekwereld. Laat ik het in ieder geval proberen, dacht ik en dat bewijst zich nu." Vincent studeerde klassiek accordeon aan het conservatorium in Tilburg. Hij won onder meer het Prinses Christina Concours, het Nationaal Accordeon Concours en de Dutch Classical Talent Award. "Het is zo'n fijn vak."

DE NOOT AANBLAZEN

De accordeonist is gefascineerd door zijn instrument, de expressiviteit ervan, van heel hard naar zacht en van venijnig naar zalvend. "Die extremen tref je vooral in de klassieke muziek. Ik vind het polyfonische (meerdere melodieën tegelijk, - red.) van de accordeon mooi en ook dat je jezelf kan begeleiden, bijna als een orkest. Je hebt een soort cellolijn en een fluitlijn bijvoorbeeld, ieder met een ander karakter, kleur en articulatie. Een accordeon heeft registers net als een orgel waarmee je de toonhoogte en de klank aanpast. Met de balg kun je een noot echt aanblazen en laten overvloeien naar de volgende, zo krijg je een mooie glijdende lijn in klank. Het voelt als boetseren met klanken." Vincent beheerst inmiddels alle muziekgenres op de accordeon. Toch beperkt hij zich tot klassiek. "Pop en jazz speel ik niet, daar zijn anderen veel beter in. Die genres voelen ook niet als mijn roeping om iets mee te doen, wel met de klassieke stromingen mits ze passen bij het instrument. Debussy bijvoorbeeld is 'luchtige' muziek, door de pedaal van de piano resonance de klank. Een accordeon heeft juist weinig naklank, het is aan of uit. Je drukt de toets in, haal je je vinger eraf dan is er geen geluid meer. De accordeon heeft ook geen klankbodem, zoals een cello bijvoorbeeld. Debussy is gemiddeld gezien moeilijk uit te voeren op de accordeon."

'De prijs is een erkenning voor de klassiek accordeon'

MUZIEK UIT DE JORDAAN

Volgens Vincent leent barokmuziek, bijvoorbeeld van Bach, zich wel voor het instrument. Deze muziek is geschreven voor klavierinstrumenten zoals het spinet, klavecimbel, klavichord, de fortepiano en het (kist)orgel. In dat rijtje past ook de accordeon. "Ondanks dat het instrument in die tijd nog niet bestond, is de accordeon goed toepasbaar qua klank, ideeën en polyfonische muziekkwaliteit en mogelijkheden. De krachten van de accordeon, de extraatjes die het je kan geven moet je omarmen, maar je moet wel voorzichtig zijn bij het uitvoeren van muziek van vroegere componisten. Het is belangrijk je bewust te blijven van onder meer de originele klanksetting die de componist voor ogen had. De piano kwam ook pas later: Pianisten die Bach spelen hebben we inmiddels omarmd. Accordeonisten die Bach spelen zijn we aan het omarmen."

De meeste mensen associëren de accordeon met muziek uit de Amsterdamse Jordaan en musette muziek (Franse stijl). Sommigen verbinden het instrument mede door Máxima aan de Argentijnse tangomuziek. "Die associaties met smartlappen en walsjes neem ik niet weg, ik probeer daar ook niet tegen te vechten. Ten eerste is dat onbegonnen werk en ten tweede is het in die muziekgenres heel fijn om er een accordeon bij te hebben. Het past, geweldig toch? Mijn collega's en ik willen daar een andere wereld naast zetten. De wereld van Bach, de wereld van de hedendaags muziek-scene,

avant-garde, van Gubaidulina, Berio en Kagel, of andere stromingen van de laatste honderd jaar. De accordeon is een redelijk nieuw instrument, toch wordt er al sinds de jaren vijftig klassiek accordeon onderwezen op de Europese conservatoria, ook in Nederland. De accordeon is zeer geschikt voor het uitvoeren van moderne muziek. In de klassieke muziek klinkt het instrument soms zelfs beter dan een piano."

ZIELTJES WINNEN

Het toekennen van de Nederlandse Muziekprijs aan een accordeonist kan bijdragen aan meer bekendheid van klassieke en hedendaagse accordeonmuziek onder het grote publiek, volgens Vincent. "Het creëert zo'n buzz. Al die publicaties in kranten en magazines worden door veel mensen gelezen. Hopelijk winnen we elke dag een zieltje. De prijs is echt erkenning voor de klassiek accordeon, het is geweldig dat we nu ook vertegenwoordigd zijn op dit hoogste podium."

Aan het uitreiken van de prijs gaat een ontwikkelingstraject vooraf van vier jaar. Het begint met een auditie. De deelnemer dient een plan in met ontwikkeldoelen, bijvoorbeeld het spelen van bepaalde muziekgenres of een samenwerking met een componist, en een begroting. "Zodra je bent toegelaten, ben je vooral in strijd met jezelf, er zijn geen concurrenten. Je moet laten zien dat je muzikaal groeit en dat je de tips van de commissie ter harte neemt. Commissieleden nemen onaangekondigd plaats in de zaal bij concerten en elk halfjaar is er overleg. Tijdens mijn traject ben ik een samenwerking met

‘Laten we accordeonisten die Bach spelen omarmen’

componist Wim Henderickx aangegaan en heb ik mij verder verdiept in het spelen van barokmuziek. Rond kerst 2023 wist ik al dat ik de prijs zou ontvangen, maar alles is geheim. Ik kon niet tegen een theaterprogrammeur zeggen: ‘Boek mij vast ,want in januari 2025 krijg ik de Nederlandse Muziekprijs uitgereikt.’” Vincent is enorm blij met de prijs en geniet van de *spotlight*. Tegelijkertijd benadrukt hij niet de eerste en de enige goede accordeonist te zijn. “Denk aan onze geitenbreier, Harry Mooten van het kindertelevisieprogramma *De film van Ome Willem* bij de VARA. Hij heeft in 1970 op hoog niveau al elpees opgenomen met muziek van Bach en Scarlatti. Harry was een zeer allround accordeonist en vooruitstrevend. Accordeonist Miny Dekkers heeft in de jaren zeventig en tachtig tientallen componisten geïnspireerd om voor accordeon te schrijven. Ze waren beide voorbeelden van mijn vader.”

MUZIEKSCHOLEN EN LEERORKESTEN

De prijs is geweldig voor het instrument, meent Vincent. Hij hoopt dat iedereen nu ziet hoe mooi klassiek accordeon is. “Ook hoop ik dat meer mensen naar de muziekschool zullen gaan om les te nemen. Het gaat helaas niet best met het muziekonderwijs aan kinderen in Nederland. Hier in Haarlem zijn de muziekscholen inmiddels allemaal geprivatiseerd. Er bestaat wel nog het Leerorkest, maar dan mag je het instrument niet mee naar huis nemen om te oefenen. Na een jaar les kan een leerling nog steeds niet veel. De belangstelling bij kinderen voor het leren bespelen van een muziekinstrument neemt af. Op de accordeonafdeling op onze Hart Muziekschool kunnen jongeren vijf dagen in de week lesnemen. Vijfendertig jaar geleden, toen mijn vader hier begon met lesgeven, bestond tachtig procent van de leerlingen uit kinderen en twintig procent uit

volwassenen. Nu is dat andersom. Dat ligt niet per se aan de accordeon. Het geldt voor alle klassieke instrumenten behalve misschien voor gitaar en slagwerk. Je ziet die terugloop ook bij conservatoria. De meeste studenten komen tegenwoordig uit Spanje, Duitsland en Engeland, zo’n twintig procent komt uit Nederland. Dit is wat gezaaid is door kabinet Rutte 1 en 2. Twintig jaar geleden begon het bezuinigen op muziekonderwijs. In 2010 waren er zo’n 250 muziekscholen met ambtenaren aangesteld door de gemeenten. Nu zijn dat er nog maar elf.”
“Leerlingen in een muziekschool geef je geen les om professional te worden. Je leert ze van muziek te houden en wie weet wordt een enkeling professioneel musicus. We willen de liefde voor muziek levend houden. Dat is een traditie waar we in Nederland mee zijn opgegroeid. Als je stopt met voeden, verdwijnt het. Uiteindelijk ben ik een speler, maar wel zeer begaan met de muziekschool. Vijf jaar geleden heb ik een zomercursus opgericht. Als jong professional heb ik daar zelf ooit veel geleerd. Ik wil dat voor iedereen mogelijk maken, ook voor enthousiaste amateurs. Ze kunnen vijf dagen in de week les krijgen en zich voeden met muziek. Ik hoop dat muziekonderwijs breder gedragen gaat worden binnen de samenleving én de overheid. We doen ons best als vereniging, maar zijn steeds meer op onszelf aangewezen. Wellicht keert op een bepaald moment de wal het schip.” ★

**LUISTERTIPS VAN VINCENT,
KLASSIEK ACCORDEONISTEN:**
Stefan Hussong, cd: *Bach Engelse Suites Nos. 2, 3 & 5* – Mie Miki, cd: *Grieg’s Lyric Pieces* – Bjarke Mogensen, cd: *Mobile - Works for Solo Accordion*.

Tekst: Meta van der Meijden. Fotografie: Ronals Knappe, Hugo Thomassen en Maurice Lammerts van Bueren.